

Beynəlxalq qiymətləndirmə tədqiqatları

Azərbaycan Respublikasının məktəbliləri 2006-cı ildən üç beynəlxalq qiymətləndirmə proqramında iştirak edib. Bunlardan birincisi PISA (Program for International Student Assessment - Şagird nailiyyətlərinin beynəlxalq qiymətləndirilməsi proqramı) müxtəlif ölkələrin şagirdlərinin oxu, riyaziyyat və təbiət elmləri üzrə bacarıqlarının, eyni zamanda həyati bacarıqlarının qiymətləndirilməsi məqsədi ilə aparılır.

15 yaşlıların cəlb edildiyi bu proqram kurikulum üzrə qiymətləndirmə sayılmır və məktəblilərin tədris proqramlarını mənimsəmə səviyyəsini yox, şagirdlərin məktəbdə əldə etdikləri biliklərdən istifadə etmə imkanlarını, problemləri həll etmək qabiliyyətlərini, təhlil apara bilməsini, sərbəst mühakimə yürütməsini, ünsiyyət qura bilməsini, bir sözlə “Yaşamaq üçün öyrənmək” bacarığını qiymətləndirir və üç ildən bir aparılır.

Azərbaycan Respublikasının iştirak etdiyi PISA-2006 tədqiqatında dünyanın 57 ölkəsindən 400 minə yaxın şagirdin oxu, riyaziyyat və təbiət elmləri üzrə bacarıqları qiymətləndirilib.

PISA-2009 tədqiqatında dünyanın 65 ölkə və muxtariyyətlərinin şagirdi, o cümlədən ölkəmizin 162 ümumtəhsil məktəbi və peşə liseylərinin 4716 nəfər 15 yaşlı şagirdi iştirak edib.

Azərbaycanın 2010 ildən iştirak etdiyi TIMSS və PIRLS beynəlxalq qiymətləndirmə proqramları isə şagirdləri yaşına görə deyil, kurikulumuna görə qiymətləndirir. Məqsədinə və formasına görə nisbətən milli qiymətləndirməyə yaxın olduğundan onların nəticələri gələcəkdə milli qiymətləndirmənin nəticələri ilə də əlaqələndirilə bilər.

TIMSS (Trends in Mathematics and Science Study – Riyaziyyat və təbiət elmləri üzrə orta təhsilin keyfiyyətini qiymətləndirmə tədqiqatı) hər dörd ildən bir IV və VIII sinif şagirdləri arasında aparılır. Azərbaycan TIMSS-in IV siniflər üzrə tədqiqatında iştirak edib. 2010-cü ildə sınaq, 2011-ci ilin aprel-may aylarında isə tədqiqatın əsas mərhələsi keçirilmişdir. Tədqiqatın nəticələri 2012-ci ilin dekabr ayında açıqlanacaq.

PIRLS (Progress in International Reading Literacy Study – oxunun və qavramanın keyfiyyətini tədqiq edən beynəlxalq qiymətləndirmə tədqiqatı) hər beş ildən bir IV sinif şagirdləri arasında aparılır. Azərbaycan 2011-ci ilin aprel-may aylarında tədqiqatın əsas mərhələsi keçirilmişdir. Tədqiqatın nəticələri 2012-ci ilin dekabr ayında açıqlanacaq.

TIMSS və PIRLS proqramları Şagirdlərin Təhsil Nailiyyətlərinin Qiymətləndirilməsi üzrə Beynəlxalq Assosiasiya (IEA) tərəfindən həyata keçirilir.

Bu proqramlar həmçinin məktəb rəhbərləri, müəllimlər və şagirdlər arasında sorğuların keçirilməsini də nəzərdə tutur. Ölkənin reytingi qiymətləndirilərkən bu sorğuların nəticələri də nəzərə alınır.

2011-ci il TIMSS və PIRLS beynəlxalq qiymətləndirmə tədqiqatları ölkəmizin 169 ümumtəhsil məktəblərində aparılıb. TIMSS-2011 proqramında 4882, PIRLS-2011 proqramında isə 4881 nəfər 4-cü sinif şagirdləri iştirak edib. Tədqiqatların nəticələri IEA Beynəlxalq tədqiqat mərkəzi tərəfindən qiymətləndirilir və nəticələri 2012-ci ilin dekabr ayında açıqlanacaqdır.

Azərbaycanın iştirak etdiyi beynəlxalq beynəlxalq qiymətləndirmə proqramlarında məktəblər 4 əsas meyar üzrə seçilir (1 – Bakının mərkəz rayonlarında yerləşən məktəblər, 2 – Bakının ətraf rayonlarının məktəbləri, 3 – Azərbaycanın digər şəhərlərində olan məktəblər, 4 – Azərbaycanın kənd məktəbləri).

PISA 2009 Programında ölkələrin nəticələri

Oxu üzrə ümumi nailiyyətlərə görə ölkələrin yeri

	Oxu şkalası					
	Orta hesabla ballar	Standart yayınma	Ölkələrin mövqeyinin aşağı və yuxarı			
			İƏİT-ə üzv olan		Bütün ölkələr	
			Yuxarı ver	Asağı ver	Yuxarı ver	Asağı ver
Şanxay-Cin	556				1	1
Koreya	539	(3.5)	1	2	2	4
Finlandiya	536	(2.4)	1	2	2	4
Honq Kong-Cin	533	(2.1)			3	4
Sinqapur	526	(1.1)			5	6
Kanada	524	(1.5)	3	4	5	7
Yeni Zelandiya	521	(2.4)	3	5	6	9
Yaponiya	520	(3.5)	3	6	5	9
Avstraliya	515	(2.3)	5	7	8	10
Niderland	508	(5.1)	5	13	8	16
Belçika	506	(2.3)	7	10	10	14
Norvec	503	(2.6)	7	14	10	18
Estoniya	501	(2.6)	8	17	11	21
İsveçrə	501	(2.4)	8	17	11	21
Polşa	500	(2.6)	8	17	11	22
İslandiya	500	(1.4)	9	16	12	19
ABS	500	(3.7)	8	20	11	25
Lixtenşteyn	499	(2.8)			11	23
İsveç	497	(2.9)	10	21	13	26
Almaniya	497	(2.7)	11	21	14	26
İrlandiya	496	(3.0)	12	22	15	27
Fransa	496	(3.4)	11	22	14	27
Cin Taypey	495	(2.6)			17	27
Danimarka	495	(2.1)	15	22	18	26
Böyük Britaniya	494	(2.3)	15	22	19	27
Macarıstan	494	(3.2)	13	22	16	27
Portuqaliya	489	(3.1)	18	24	23	31
Makao-Cin	487	(0.9)			27	30
İtaliya	486	(1.6)	22	24	27	31
Latviya	484	(3.0)			27	34
Sloveniya	483	(1.0)	23	26	30	33
Yunanıstan	483	(4.3)	22	29	27	37
İspaniya	481	(2.0)	24	28	30	35
Cex Respublikası	478	(2.9)	24	29	31	37
Slovakiya Respublikası	477	(2.5)	25	29	32	37
Xorvatiya	476	(2.9)			33	39
İsrail	474	(3.6)	26	31	33	40
Lüksemburq	472	(1.3)	29	31	36	39
Avstriya	470	(2.9)	29	32	36	41
Litva	468	(2.4)			38	41
Türkiyə	464	(3.5)	31	32	39	43
Dubay (BƏƏ)	459	(1.1)			41	43
Rusiya Federasiyası	459	(3.3)			41	43
Cili	449	(3.1)	33	33	44	44
Serbiya	442	(2.4)			45	46
Bolqarıstan	429	(6.7)			45	50
Uruqvay	426	(2.6)			46	50
Meksika	425	(2.0)	34	34	46	49
Rumıniya	424	(4.1)			46	50
Tailand	421	(2.6)			47	51
Trinidad və Tobago	416	(1.2)			50	52
Kolumbiya	413	(3.7)			50	55
Braziliya	412	(2.7)			51	54
Cernoqoriya	408	(1.7)			53	56
İordaniya	405	(3.3)			53	58
Tunis	404	(2.9)			54	58
İndoneziya	402	(3.7)			54	58
Argentina	398	(4.6)			55	59
Qazaxıstan	390	(3.1)			58	60
Albaniya	385	(4.0)			59	60
Qətər	372	(0.8)			61	63
Panama	371	(6.5)			61	64
Peru	370	(4.0)			61	64
Azərbaycan	362	(3.3)			63	64
Qırğızıstan	314	(3.2)			65	65

Riyaziyyat üzrə ümumi nailiyyətlərə görə ölkələrin yeri

	Riyaziyyat üzrə					
	Orta hesabla ballar	Standart yayınma	Ölkələrin müqəvəninin aşağı və yuxarı			
			İƏİT-ə üzv olan		Bütün ölkələr	
			Yuxarı yer	Aşağı yer	Yuxarı yer	Aşağı yer
Sanxav-Cin	600	(2.8)			1	1
Sinqapur	562	(1.4)			2	2
Hona Kona-Cin	555	(2.7)			3	4
Koreya	546	(4.0)	1	2	3	6
Cin Taypev	543	(3.4)			4	7
Finlandiya	541	(2.2)	1	3	4	7
Lixtenstejn	536	(4.1)			5	9
İsveçrə	534	(3.3)	2	4	6	9
Yaponiya	529	(3.3)	3	6	8	12
Kanada	527	(1.6)	4	6	9	12
Niderland	526	(4.7)	3	7	8	13
Makao-Cin	525	(0.9)			10	12
Yeni Zelandiya	519	(2.3)	6	8	12	14
Belcika	515	(2.3)	7	11	13	17
Avstraliya	514	(2.5)	7	11	13	17
Almaniya	513	(2.9)	8	12	13	17
Estoniya	512	(2.6)	8	11	14	17
İslandiya	507	(1.4)	11	13	17	19
Danimarka	503	(2.6)	12	16	18	21
Sloveniya	501	(1.2)	13	15	19	21
Norvec	498	(2.4)	13	20	19	26
Fransa	497	(3.1)	13	22	19	28
Slovakiya Respublikası	497	(3.1)	13	22	19	28
Avstriya	496	(2.7)	14	22	20	28
Polsa	495	(2.8)	15	24	21	29
İsveç	494	(2.9)	15	24	21	30
Cex Respublikası	493	(2.8)	16	25	22	31
Böyük Britaniya	492	(2.4)	17	25	23	31
Macarıstan	490	(3.5)	18	28	23	34
Lüksembura	489	(1.2)	22	26	28	33
ABS	487	(3.6)	21	29	26	36
İrlandiya	487	(2.5)	22	29	28	35
Portuqaliya	487	(2.9)	22	29	28	36
İspaniya	483	(2.1)	26	29	32	36
İtaliya	483	(1.9)	26	29	32	36
Latviya	482	(3.1)			32	37
Litva	477	(2.6)			36	38
Rusiya Federasiyası	468	(3.3)			38	39
Yunanıstan	466	(3.9)	30	30	38	40
Xorvatiya	460	(3.1)			39	40
Dubav (BƏƏ)	453	(1.1)			41	42
İsrail	447	(3.3)	31	32	42	44
Türkiyə	445	(4.4)	31	32	41	44
Serbiva	442	(2.9)			42	44
Azərbaycan	431	(2.8)			45	47
Bolqarıstan	428	(5.9)			45	51
Rumıniya	427	(3.4)			45	49
Urugvay	427	(2.6)			45	49
Cili	421	(3.1)	33	34	47	51
Tailand	419	(3.2)			48	52
Meksika	419	(1.8)	33	34	49	51
Trinidad və Tobago	414	(1.3)			51	52
Qazaxıstan	405	(3.0)			53	54
Cernoqoriya	403	(2.0)			53	54
Argentina	388	(4.1)			55	58
İordaniya	387	(3.7)			55	58
Braziliya	386	(2.4)			55	58
Kolumbiya	381	(3.2)			56	59
Albaniya	377	(4.0)			57	61
Tunis	371	(3.0)			59	63
İndoneziya	371	(3.7)			59	63
Qətər	368	(0.7)			61	63
Peru	365	(4.0)			61	64
Panama	360	(5.2)			62	64
Qırğızıstan	331	(2.9)			65	65

Təbiət elmləri sahəsində ümumi nailiyyətlərə görə ölkələrin yeri

	Orta hesabla ballar	Standart yayınma	Təbiət elmləri			
			Ölkələrin mövqeyinin aşağı və yuxarı			
			İƏİT-ə üzv olan		Yuxarı ver	
Sanxav-Cin	575	(2.3)			1	1
Finlandiya	554	(2.3)	1	1	2	3
Hona Kona-Cin	549	(2.8)			2	3
Sinqapur	542	(1.4)			4	6
Yaponiya	539	(3.4)	2	3	4	6
Koreva	538	(3.4)	2	4	4	7
Yeni Zelandiya	532	(2.6)	3	6	6	9
Kanada	529	(1.6)	4	7	7	10
Estoniya	528	(2.7)	4	8	7	11
Avstraliya	527	(2.5)	4	8	7	11
Niderland	522	(5.4)	4	11	7	16
Cin Təvpev	520	(2.6)			11	15
Almaniya	520	(2.8)	7	10	10	15
Lixtenştevn	520	(3.4)			10	16
İsveçrə	517	(2.8)	8	12	12	17
Böyük Britaniya	514	(2.5)	9	13	14	19
Sloveniya	512	(1.1)	10	13	16	19
Makao-Cin	511	(1.0)			16	19
Polsa	508	(2.4)	12	16	17	22
İslandiya	508	(3.3)	11	17	16	23
Belçika	507	(2.5)	12	17	18	24
Macarıstan	503	(3.1)	13	21	19	27
ABS	502	(3.6)	13	22	19	29
Cex Respublikası	500	(3.0)	15	23	21	29
Norveç	500	(2.6)	16	23	21	29
Danimarka	499	(2.5)	16	23	22	30
Fransa	498	(3.6)	16	25	22	33
İslandiya	496	(1.4)	20	25	26	32
İsveç	495	(2.7)	19	26	25	34
Avstriya	494	(3.2)	19	28	25	36
Latviya	494	(3.1)			25	35
Portuqaliya	493	(2.9)	21	28	27	36
Litva	491	(2.9)			28	37
Slovakiya Respublikası	490	(3.0)	23	29	29	37
İtaliya	489	(1.8)	25	28	32	37
İspaniya	488	(2.1)	25	29	32	37
Xorvatiya	486	(2.8)			33	39
Lüksemburq	484	(1.2)	28	29	37	39
Rusiya Federasiyası	478	(3.3)			38	40
Yunanıstan	470	(4.0)	30	30	39	41
Dubay (BƏƏ)	466	(1.2)			40	41
İsrail	455	(3.1)	31	32	42	43
Türkiyə	454	(3.6)	31	33	42	44
Cili	447	(2.9)	32	33	43	45
Serbiva	443	(2.4)			44	46
Bolqarıstan	439	(5.9)			44	47
Rumıniya	428	(3.4)			47	49
Urquvay	427	(2.6)			47	49
Tailand	425	(3.0)			47	49
Meksika	416	(1.8)	34	34	50	51
İordaniya	415	(3.5)			50	52
Trinidad və Tobago	410	(1.2)			51	53
Braziliya	405	(2.4)			52	56
Kolumbiya	402	(3.6)			53	58
Cernoqoriya	401	(2.0)			54	58
Arqentina	401	(4.6)			53	59
Tunis	401	(2.7)			53	58
Qazaxıstan	400	(3.1)			53	58
Albaniya	391	(3.9)			58	60
İndoneziya	383	(3.8)			59	62
Qatar	379	(0.9)			60	62
Panama	376	(5.7)			60	64
Azərbaycan	373	(3.1)			62	64
Peru	369	(3.5)			62	64
Qırğızıstan	330	(2.9)			65	65